

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN
OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Vasja LEBAN

**PRIMERJAVA RESOLUCIJE O NACIONALNEM
GOZDNEM PROGRAMU IN PROGRAMA RAZVOJA
PODEŽELJA Z JAVNOPOLITIČNEGA VIDIKA**

DIPLOMSKO DELO

Visokošolski strokovni študij

Ljubljana, 2008

UNIVERZA V LJUBLJANI
BIOTEHNIŠKA FAKULTETA
ODDELEK ZA GOZDARSTVO IN OBNOVLJIVE GOZDNE VIRE

Vasja LEBAN

**PRIMERJAVA RESOLUCIJE O NACIONALNEM GOZDNEM
PROGRAMU IN PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA Z
JAVNOPOLITIČNEGA VIDIKA**

DIPLOMSKO DELO
Visokošolski strokovni študij

**COMPARISON OF RESOLUTION ON NATIONAL FOREST
PROGRAMME AND RURAL DEVELOPMENT PROGRAMME
FROM THE GENERAL PUBLIC POLITICAL POINT OF VIEW**

GRADUATION THESIS
Higher professional studies

Ljubljana, 2008

Diplomsko delo je zaključek visokošolskega študija gozdarstva na Oddelku za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Opravljeno je bilo na Katedri za gozdno tehniko in ekonomiko Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani.

Komisija za študijska in študentska vprašanja Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF je dne, 22. 9. 2008, sprejela temo in za mentorja diplomskega dela imenovala mag. Milana Šinka, za recenzenta pa doc. dr. Janeza Krča.

Komisija za oceno in zagovor:

Predsednik:

Član:

Član:

Datum zagovora:

Diplomsko delo je rezultat lastnega raziskovalnega dela. Podpisani se strinjam z objavo svoje naloge v polnem tekstu na spletni strani Digitalne knjižnice Biotehniške fakultete. Izjavljam, da je naloga, ki sem jo oddal v elektronski obliki, identična tiskani verziji.

Vasja Leban

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

ŠD	Vs
DK	GDK 903+907.1(043.2)=163.6
KG	gozdarska politika/politika razvoja podeželja/nacionalni gozdni program/javnopolitično planiranje
KK	
AV	LEBAN, Vasja
SA	ŠINKO, Milan (mentor)
KZ	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
ZA	Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire
LI	2008
IN	PRIMERJAVA RESOLUCIJE O NACIONALNEM GOZDNEM PROGRAMU IN PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA Z JAVNOPOLITIČNEGA VIDIKA
TD	Diplomsko delo (visokošolski strokovni študij)
OP	IX, 41 str., 4 pregl., 1 sl., 34 vir.
IJ	sl
Jl	sl/en
AI	Diplomska naloga prikazuje usklajenost Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja 2007-2013, Programa razvoja podeželja za obdobje 2007-2013 in Resolucije o Nacionalnem gozdnem programu z vidika obravnave problemov, ciljev in ukrepov. V prvi fazi so prikazane gozdarske tematike iz Nacionalnega strateškega načrta razvoja podeželja. V nadaljevanju je prikazana primerjava ukrepov in ciljev z gozdarsko vsebino iz Programa razvoja podeželja. V zadnjem delu pa so iz Resolucije o Nacionalnem gozdnem programu prikazane tematike z vidika razvoja podeželja. Naloga je namenjena predvsem deležnikom, ki sodelujejo pri izvajanju gozdne politike in politike razvoja podeželja ter javnopolitičnim odločevalcem, kot pripomoček pri oblikovanju dokumentov v prihodnje. Naša ugotovitev je, da je usklajenost med javnopolitičnimi vidiki obravnavanih področij premalo izrazita. Posledično prihaja v obravnavanih dokumentih do odstopanj tematik z vsebino razvoja podeželja in gozdarstva.

KEY WORDS DOCUMENTATION

DN	Vs
DC	FDC 903+907.1(043.2)=163.6
CX	forest policy/rural development policy/national forest programme/policy planning
CC	
AU	LEBAN, Vasja
AA	ŠINKO, Milan (supervisor)
PP	SI-1000 Ljubljana, Večna pot 83
PB	University of Ljubljana, Biotechnical faculty, Department of forestry and renewable forest resources
PY	2008
TI	COMPARISON OF RESOLUTION ON NATIONAL FOREST PROGRAMME AND RURAL DEVELOPMENT PROGRAMME FROM THE GENERAL PUBLIC POLITICAL POINT OF VIEW
DT	Graduation thesis (Higher professional studies)
NO	IX, 41 p., 4 tab., 1 fig., 34 ref.
LA	sl
AL	sl/en
AB	This thesis presents the adjustment of the Rural development national strategy plan 2007-2013, the Rural development programme for the period 2007 - 2013 and the Resolution on National forest programme. The first part of the thesis shows the Rural development national strategy plan and its view on forest issues. The second part compares the measures and goals between the Rural development programme and the Resolution on National forest programme, which include forest issues. In the last part of the thesis, the Resolution on National forest programme and its view on rural development issues, is presented. This thesis is designed for stakeholders, who participate in the implementation of forest and rural development policy. It may also be useful for policy makers as a guide, to help them make better policies in future. The findings shows, that the adjustment, as seen from general public political viewpoint, is not very well carried out. As a result there are differences, shown in the above documents, between the forest policy and the policy of the rural development issues.

KAZALO VSEBINE

	Ključna dokumentacijska informacija	III
	Key words documentation	IV
	Kazalo vsebine	V
	Kazalo preglednic	VII
	Kazalo slik	VIII
	Okrajšave in simboli.....	IX
1	UVOD	1
2	NAMEN NALOGE IN METODE DELA	3
3	OPREDELITEV POJMOV	5
3.1	JAVNA POLITIKA – JAVNOPOLITIČEN?	5
3.2	PODEŽELJE IN RAZVOJ PODEŽELJA.....	6
3.3	NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT RAZVOJA PODEŽELJA	7
3.3.1	Temeljna naloga in cilji	8
3.4	PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA.....	9
3.4.1	Osnovni cilji in ukrepi	10
3.4.2	Proces priprave, izvajanje in kontrola PRP 2007–2013	11
3.5	RESOLUCIJA O NACIONALNEM GOZDNEM PROGRAMU.....	12
3.5.1	Osnovni cilji in namen.....	12
3.5.2	Proces priprave, izvajanje in kontrola resolucije.....	13
4	NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT RAZVOJA PODEŽELJA Z VIDIKA GOZDARSTVA	14
4.1	KONKURENČNOST AGROŽIVILSTVA IN GOZDARSTVA.....	14
4.2	OHRANJANJE KULTURNE KRAJINE IN VAROVANJE OKOLJA.....	16
4.3	IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA V PODEŽELSKIH OBMOČJIH IN SPODBUJANJE GOSPODARSKE DIVERZIFIKACIJE	17
4.4	LEADER IN DRUŠTVO LASTNIKOV GOZDOV.....	18
4.5	PRIMERJAVA Z RESOLUCIJO Z VIDIKA GOZDARSKIH TEMATIK.....	19

5	PROBLEMI, UKREPI IN CILJI PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA Z GOZDARSKO VSEBINO	21
5.1	PROBLEMI NA GOZDARSKEM PODROČJU	22
5.2	CILJI IN UKREPI, KI OBRAVNAVAJO Z GOZDARSTVOM POVEZANE PROBLEME	24
5.3	PRIMERJAVA Z RESOLUCIJO Z VIDIKA GOZDARSKIH TEMATIK	27
6	NACIONALNI GOZDNI PROGRAM Z VIDIKA RAZVOJA PODEŽELJA	29
6.1	OKOLJSKI VIDIK GOZDOV	29
6.2	GOSPODARSKI VIDIK GOZDOV	30
6.3	DRUŽBENI VIDIK GOZDOV	31
6.4	PRIMERJAVA Z NACIONALNIM STRATEŠKIM NAČRTOM IN PROGRAMOM RAZVOJA PODEŽELJA Z VIDIKA RAZVOJA PODEŽELJA	32
7	RAZPRAVA	34
8	ZAKLJUČEK	36
9	VIRI	38
	ZAHVALA	42

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Obravnavanje prednostnih nalog NSNRP, ki jih vsebuje ReNGP	20
Preglednica 2: Javna sredstva in delež po oseh (Program razvoja ..., 2007).....	21
Preglednica 3: Obravnavanje ukrepov v PRP, ki jih vsebuje ReNGP.....	28
Preglednica 4: Obravnavanje problemov v ReNGP, ki jih navajata NSNRP in PRP	33

KAZALO SLIK

Slika 1: Politika razvoja podeželja 2007–2013 (Program razvoja ..., 2007)	10
---	----

OKRAJŠAVE IN SIMBOLI

ARSKTRP	Agencija Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja
BDP	Bruto domači proizvod
EKSRP	Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja
EKUJS	Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad
ES	Evropska skupnost
EU	Evropska unija
EUR	Evro
KGZS	Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de l'Economie Rurale (Povezava med ukrepi za razvoj podeželja)
MKGP	Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano
NSNRP	Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013
OMD	Območja z omejenimi možnostmi za kmetovanje
PRP	Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013
ReNGP	Resolucija o nacionalnem gozdnem programu
RS	Republika Slovenija
ZGS	Zavod za gozdove Slovenije
ZoG	Zakon o gozdovih

1 UVOD

V letu 2007 sta v veljavo stopila dva, za razvoj podeželja Slovenije pomembna dokumenta. Gre za Program razvoja podeželja za obdobje 2007–2013 ter Resolucijo o Nacionalnem gozdnem programu (2007). Program razvoja podeželja je skupni dokument Republike Slovenije in Evropske skupnosti. Predstavlja programsko osnovo za črpanje finančnih sredstev iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja (Vsebina programa ..., 2007).

Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu je temeljni strateški dokument, namenjen določitvi nacionalne politike trajnostnega razvoja gospodarjenja z gozdovi (Resolucija o nacionalnem ..., 2007: 15252). Poleg omenjenih dokumentov bomo v nalogi spoznali tudi Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013. Gre za temeljni dokument za pripravo Programa razvoja podeželja, v katerem so opredeljene prednostne naloge na področju razvoja podeželja.

Minula stoletja je gozdarstvo jugovzhodnega dela Evrope zaznamovala velika gospodarska izraba gozdov. Danes se gozdarstvo še bolj kot v preteklosti sooča s številnimi zahtevami, zaradi česar postaja trajnostno gospodarjenje z gozdovi vse bolj zahtevno (Perko in Golob, 2004). Zato je potrebno uvajanje novejših pristopov javnopolitičnega planiranja, ki temeljijo na dolgoročnih vizijah in so razdeljeni na srednjeročne akcijske načrte in kratkoročne programe (Šinko, 2006). S pomočjo teh si bo gozdarski sektor tudi v prihodnje prizadeval za nadaljevanje več desetletne prakse trajnostnega gospodarjenja z gozdovi.

Preoblikovanje slovenskega podeželja je potekalo zadnjih štirideset let. V tem času se je delež kmečkega prebivalstva iz 50 % skrčil na okrog 5 %. Urbanizacija se je širila s takrat nenormalno hitrostjo, prav tako kot se je razvijala prometna infrastruktura in motorizacija (Klemenčič, 2002: 12). Mesta in večji kraji so se razvijali, podeželje pa je bilo zapostavljeno na gospodarskem, socialnem in kulturnem področju (Podreka, 2006: 2). To je botrovalo k opustitvi kmetijskih dejavnosti in k odhodu prebivalcev podeželja za boljšim jutri.

Stanje na področju kmetijstva se je začelo izboljševati po osamosvojitvi z oblikovanjem strateškega dokumenta in leta 1993 s sprejemom Strategije razvoja slovenskega kmetijstva (Rednak in sod., 1997: 162). Manjkajoči košček mozaika pa je dodal Pristop celostnega razvoja podeželja in obnova vasi, ki je v letih 1990–2002 predstavljal osnovo za pridobivanje finančnih sredstev (Barbič, 2005: 175–176). Ta pristop je bil do sprejema PRP 2003–2006 osnovni dokument na področju razvoja podeželja.

2 NAMEN NALOGE IN METODE DELA

V uredbi sveta ES 1698/2005¹ je zapisano, da predstavlja gozdarstvo sestavni del razvoja podeželja. Ukrepi v zvezi z gozdarstvom iz naslova razvoja podeželja morajo temeljiti ali na nacionalnih in subnacionalnih gozdnih programih držav članic ali na enakovrednih instrumentih, ki pa morajo upoštevati obveznosti, nastale na ministrski konferenci o varstvu gozdov v Evropi².

Oblikovanje dokumentov, ki bodo predmet obravnave v diplomski nalogi, je usklajevalo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju MKGP). Glavni namen diplomske naloge je prikazati usklajenosti politik Programa razvoja podeželja, slonečega na Nacionalnem strateškem načrtu razvoja podeželja (v nadaljevanju NSNRP) ter Resolucije o nacionalnem gozdnem programu (v nadaljevanju ReNGP).

Jedro naloge bomo razdelili v štiri sklope. Kot prvo se bomo seznanili z vso pomembno literaturo in osnovnimi pojmi. Opisali bomo uporabljene dokumente, razložili razloge in pravne podlage za njihov nastanek ter prikazali njihovo uporabo. V drugem delu bomo predstavili gozdarske tematike (probleme) NSNRP ter jih primerjali s problemi v ReNGP. Opisali bomo pogled gozdarstva s strani strateškega načrta razvoja podeželja po posameznih oseh. Probleme, ki jih obravnava NSNRP, bomo primerjali s tematikami v ReNGP. Rezultate bomo na koncu prikazali v obliki preglednice.

V tretji del bomo uvrstili predstavitev in povezavo ukrepov in ciljev Programa razvoja podeželja (v nadaljevanju PRP) z usmeritvami in cilji ReNGP. Najprej bomo predstavili probleme PRP z gozdarsko vsebino in jih nato primerjali z vsebino ReNGP. PRP je operativni plan, ReNGP pa strateški, zato bomo primerjavo z ReNGP izvedli s pomočjo indikatorjev.

---

¹ Uredba Sveta ES št. 1698/2005 z dne, 20. 11. 2005, o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja.

² Ministrska konferenca o varstvu gozdov v Evropi, 5.–7. november 2007, Varšava, Poljska.

V zadnjem delu pa bomo prikazali probleme razvoja podeželja, ki se pojavljajo v Nacionalnem gozdnem programu ter jih primerjali s problemi NSNRP in PRP. Ugotavljali bomo vsebino ReNGP s področja razvoja podeželja in, ali se usmeritve prekrivajo s prednostnimi nalogami NSNRP in cilji PRP.

Kot vodilo pri izdelavi naloge nam bo vseskozi služil osnovni cilj: izdelati osnovo za obveščanje deležnikov, ki sodelujejo pri izvajanju gozdne politike in politike razvoja podeželja. Prav tako lahko nalogo uporabijo oblikovalci politik, kot pripomoček pri oblikovanju dokumentov v prihodnosti.

3 OPREDELITEV POJMOV

3.1 JAVNA POLITIKA – JAVNOPOLITIČEN?

Že v naslovu naloge se srečamo s pojmom javna politika, zato ga bomo najprej pojasnili. Obstaja veliko opredelitev javne politike. Za nas bo najbolj uporabna opredelitev Andersona, ki pravi, da je javna politika premišljena in zavestna smer akcije, za katero se je z namenom razrešitve nekega (javnega oz. družbenega) problema odločil politični igralec ali nizi igralcev (Anderson, 1995 cit. po Krašovec, 2002). Torej razumemo javno politiko kot oblikovano in sprejeto odločitev političnih igralcev z namenom razrešitve nekega družbenega problema.

Javna politika vsebuje obravnavo problemov, določitev ciljev in sprejem ukrepov, kar bo predmet obravnave v nalogi in kar bo dalo analizi javnopolitični značaj. Pod pojmom politični igralec največkrat imenujemo posameznika, ki nastopa v imenu sfere države³ ali sfere družbe⁴ (Krašovec, 2002: 8–9). Družbeni problemi, razlaga Krašovec (2002), pa so lahko kulturni, komunikacijski, okoljevarstveni, prometni, kmetijski, itd..

Mi se bomo v nalogi osredotočili na gozdarske probleme in probleme razvoja podeželja ter na pogled in obravnavo le-teh s strani zgoraj navedenih dokumentov. Konflikti, ki izhajajo iz različnih družbenih interesov do gozda, se rešujejo v okviru gozdne politike. Gozdna politika je del javne politike, ki določa načela družbene rabe gozdov za uresničevanje družbenih ciljev.

---

³ Sfera države je pojem, ki ga A. Krašovec (2005) uporablja v knjigi Oblikovanje javnih politik. V sfero države uvršča parlament, vlado, predsednika države, sodišča, državno upravo, lokalne skupnosti in paradržavne ustanove.

⁴ Iz sfere družbe prihajajo neparlamentarne politične stranke, interesne skupine, družbena gibanja, raziskovalne organizacije in množični mediji.

3.2 PODEŽELJE IN RAZVOJ PODEŽELJA

Podeželje, ki predstavlja prostorski in vsebinski okvir naše naloge, označuje območja zunaj mest. Značilnosti podeželja so manjša gostota poselitve, preprostejša socialna slojevitost, tesnejše zveze med ljudmi in prevlada kmetijske in gozdarske dejavnosti (Kladnik in Ravbar, 2003: 11). Černe (2001: 12) v svoji analizi definira podeželje kot »izrazito poli funkcionalen prostor, ki je namenjen bivalni, proizvodni (kmetijski) dejavnosti, strateški, kot rezerva, kot prostor turističnih in rekreacijskih dejavnosti, kot ekološki rezervoar«.

Perpar (2002) razlaga razvoj kot »ustvarjanje političnih, ekonomskih in socialnih pogojev, ki človeku omogočajo ustvarjalnost, samospoštovanje in občutek pripadnosti neki skupnosti ter doseganje teh ciljev«. Razvoj podeželja gre razumeti kot »vidik regionalnega razvoja, ki se nanaša na reševanje problemov na podeželju« (Perpar, 2002: 14). V NSNRP (2007: 3) je zapisano, da politika razvoja podeželja pomaga podeželskim območjem, da izpolnjujejo svoj potencial kot privlačen kraj za naložbe, delo in življenje, ter hkrati podpira trajnostni razvoj. Svetovna komisija za okolje in razvoj opredeljuje trajnostni razvoj kot razvoj, ki omogoča zadovoljevanje potreb sedanjih generacij, ne da bi pri tem ogrožal možnosti prihodnjih generacij za zadovoljevanje njihovih potreb (Barbič, 2005: 16–17).

Razvoj podeželja pomeni tudi izvajanje gospodarskih, družbenih, okoljskih, kulturnih in drugih aktivnosti, ki podeželskemu prebivalstvu omogočajo blagostanje in večanje kakovosti življenja, upoštevajoč posebne potrebe in možnosti prostora ter spodbujajo povezave med mestom in podeželjem (Perpar, 2002: 12).

3.3 NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT RAZVOJA PODEŽELJA

Da bi zagotovili pravilno in nemoteno realizacijo projektov, je treba pripraviti ustrezno dokumentacijo. Ta dokumentacija mora med drugim vsebovati opis trenutnega stanja, želeno stanje, cilje in prednostne naloge. Razlika med Nacionalnim strateškim načrtom razvoja podeželja in Programom razvoja podeželja je v namenu izdelave. V prvem opišemo, kaj želimo doseči in kako, v drugem pa koliko denarja bomo za to porabili (Nacionalni strateški ..., 2006).

Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013 je sprejela vlada Republike Slovenije (v nadaljevanju RS) dne, 22. 6. 2006. Predstavlja referenčni okvir oziroma podlago za pripravo PRP 2007–2013. Temelje za pripravo NSNRP najdemo v Uredbi Sveta (ES) št. 1698/2005 o podpori za razvoj podeželja iz EKSRP. Pri pripravi načrta so bile upoštevane tudi strateške smernice EU, cilji Lizbonske strategije o povečanju konkurenčnosti gospodarstva EU ter sklepi Sveta iz Göteborga, na katerem so Lizbonski strategiji dodali še okoljski vidik in vidik trajnostnega razvoja (Nacionalni strateški ..., 2007: 3). NSNRP zagotavlja, da je pomoč Skupnosti za razvoj podeželja skladna s strateškimi smernicami Skupnosti ter da so prednostne naloge usklajene z nacionalnimi in mednarodnimi politikami (Uredba Sveta (ES) o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, 2005).

Strateški načrt so oblikovali predstavniki, vključeni v projektno skupino za pripravo strateških načrtov razvoja podeželja 2007–2013⁵. Ti so preko delavnic in posamezno pripravili vrednotenje gospodarskega, okoljskega in socialnega položaja, prednostne naloge za razvoj podeželja, usklajevalni dialog z ostalimi programi ter proračun za doseg ciljev (Uredba Sveta (ES) o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoja podeželja, 2005).

---

⁵ V projektno skupino za pripravo strateških načrtov razvoja podeželja 2007–2013 so bili vključeni predstavniki ministrstev, javnih agencij, raziskovalnih institucij, regijskih razvojnih agencij, združenj in skupnosti občin, sindikatov, obrtne zbornice, KGZS ter drugih zainteresiranih skupin s področja kmetijstva, podeželja in okolja (Nacionalni strateški ..., 2007).

3.3.1 Temeljna naloga in cilji

Temeljna naloga NSNRP je ocena razvojnega potenciala podeželja in identifikacija razvojnih potreb (Nacionalni strateški ..., 2006) ter opredelitev možnosti za razvoj določenega območja in potreb po razvoju tega območja. Na podeželju je moč izkoristiti še veliko infrastrukturnih objektov, kulturnih in naravnih danosti, znanj tradicionalne domače obrti in raznolikost kulturne krajine v gospodarske in socialne namene. Le na podlagi dobro opravljene te naloge lahko sestavimo dolgoročni strateški načrt, ki bo uspešno služil svojemu namenu.

Med glavne cilje NSNRP (2007) prišteva modernizacijo, dvig kakovosti, povečanje inovativnosti, vključitev v tržne verige, prenos znanja, reševanje okoljskih problemov, izboljšanje zaposlitvenih možnosti in kakovosti življenja na podeželju, animacijo območij ter pripravo lokalnih razvojnih strategij in povezovanje med lokalnimi akcijskimi skupinami.

NSNRP si prizadeva dvigniti konkurenčnost kmetijskega, gozdarskega in živilskopredelovalnega sektorja, ohranjanju kulturne krajine, varovanju okolja ter izboljšanju kakovosti življenja na podeželju. Izdelovalci so pri pripravi NSNRP upoštevali načelo trajnostnega gospodarjenja z obnovljivimi naravnimi viri. Zaradi trenda upadanja števila podeželskega prebivalstva pa so več pozornosti posvetili ohranjanju poseljenosti podeželja ter njegove identitete.

3.4 PROGRAM RAZVOJA PODEŽELJA

Program razvoja podeželja Republike Slovenije za obdobje 2007–2013 je nadgrajen in dopolnjen program, s katerim si bo Slovenija prizadevala za trajnostni razvoj slovenskega kmetijstva, gozdarstva in podeželja (Program razvoja ..., 2007). Za razliko od PRP 2003–2006 program obsega več novih ukrepov, s katerimi se bo na boljši način uresničevalo širše razvojne potrebe (Vrisk, 2006: 6). V Bruslju je bil program potrjen dne, 24. 7. 2007, slovenska vlada pa je 11. 10. 2007 sprejela prvo Uredbo o ukrepih 1., 3. in 4. osi PRP za obdobje 2007–2013 (2007). Uredba predstavlja pravno podlago za objavo javnih razpisov za strukturne ukrepe razvoja podeželja.

Za pripravo programa so kot zakonska podlaga služili Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013, Uredba Sveta (ES) o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja, 2005, Uredba Sveta (ES) o financiranju skupne kmetijske politike, 2005, Uredba Komisije (ES) o podrobnih pravilih glede uporabe Uredbe Sveta (ES) o podpori za razvoj podeželja iz EKSRP, 2006, Uredba Komisije (ES) o pravilih za prehod na podporo za razvoj podeželja, 2006, Uredba Komisije (ES) o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe sveta (ES) 1698/2005, 2006, ter sklep Sveta o strateških smernicah Skupnosti za razvoj podeželja (programsko obdobje 2007–2013), 2006.

Prednostne naloge PRP 2007–2013 so razvrščene v štiri osi:

- 1. os: Izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja,
- 2. os: Izboljšanje okolja in podeželja,
- 3. os: Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju in povečevanje raznovrstnosti podeželskega gospodarstva ter
- 4. os: LEADER – gradnja lokalnih zmogljivosti za zaposlovanje in diverzifikacija.

Slika 1: Politika razvoja podeželja 2007–2013 (Program razvoja ..., 2007)

Znotraj teh štirih osi so zbrani posamezni ukrepi, razdeljeni po prednostnih nalogah. Za vse ukrepe bo v celotnem programskem obdobju na voljo 1.158.928.916 EUR. Od tega bo 900.266.729 EUR prispeval Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja (Vsebina programa ..., 2007). Ukrepi so, razen nekaterih izjem, ki so posebej določene in označene, zasnovani za celotno območje RS. Pomen posameznega cilja znotraj ukrepa je izražen z deležem sredstev, ki mu je namenjen (Program razvoja ..., 2007: 89).

3.4.1 Osnovni cilji in ukrepi

Glavni cilji PRP (2007) so izboljšati izobrazbeno in starostno strukturo na kmetijskih gospodarstvih, povečati produktivnost dela v kmetijstvu, živilstvu in gozdarstvu. Cilji so tudi zmanjšanje negativnega vpliva kmetijstva na vode, tla, zrak in biotsko raznovrstnost, spodbuditi samozaposlovanje in raznovrstnost dejavnosti na podeželju, dvigniti življenjsko raven v podeželskih skupnosti in zmanjšati nevarnost marginalizacije in odseljevanja ter vključitev lokalnega partnerstva v razvoj podeželja. Ukrepi za doseg ciljev politike

razvoja podeželja so ravno tako razdeljeni po oseh. Bistvo ukrepanja je dodelitev finančnih sredstev. Sredstva po uspešnem razpisu ARSKTRP, dodeli EKUJS⁶. Osi so nekako tematsko razdeljene v tri skupine, glede na vrsto ukrepov: gospodarski, okoljski in družbeni. Četrta skupina, izvajanje pobud LEADER, posredno ne vpliva na uresničevanje nobenega cilja v ReNGP, zato je ne bomo podrobneje obravnavali.

3.4.2 Proces priprave, izvajanje in kontrola PRP 2007–2013

Priprava PRP za obdobje 2007–2013 je potekala v več fazah. Najprej so se oblikovale strokovne skupine za izdelavo strateških dokumentov razvoja podeželja. S strani MKGP je sledilo oblikovanje šestih ožjih delovnih skupin⁷, ki so pripravile analizo stanja, obrazložitev izbranih prednostnih nalog, informacije o prednostnih nalogah in ukrepih, finančne načrte in predhodno vrednotenje programa (Program razvoja ..., 2007: 299). Med pomembne igralce pri pripravi programa štejemo tudi Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, ki je bila s kmetijsko svetovalno službo glavni partner MKGP (Vrisk, 2006: 5).

Za nadzorovanje izvajanja določil Uredbe sveta ES 1290/2005 o financiranju skupne kmetijske politike je odgovorno MKGP. Prav tako mora MKGP vzpostaviti ustrezen upravljavski in kontrolni sistem za usklajeno izvajanje PRP. Funkcijo plačilne agencije bo prevzela ARSKTRP, ki je edina akreditirana plačilna agencija v Sloveniji. Ustanovljena je bila leta 1999 kot organ v sestavi MKGP z namenom izvajanja programov reforme kmetijske politike ter programa SAPARD⁸. Glavna naloga ARSKTRP pri izvajanju Programa razvoja podeželja bo izplačevanje sredstev jamstvenega oddelka EKUJS (Program razvoja ..., 2007: 282).

---

⁶ EKUJS je kratica za Evropski kmetijski usmerjevalni in jamstveni sklad.

⁷ V skupine so bili vključeni predstavniki različnih ministrstev (kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, okolje in prostor, delo, družino in socialne zadeve, zdravje, gospodarstvo), ZGS, Gozdarskega in kmetijskega inštituta Slovenije, ARSKTRP, Zavoda RS za zaposlovanje, javne agencije za podjetništvo in tuje investicije ter Službe vlade RS za lokalno samoupravo in regionalni razvoj (Program razvoja ..., 2007).

⁸ SAPARD (Special Accession Programme for Agriculture and Rural Development) je ustanovila EU junija 1999 kot poseben program pomoči za kmetijstvo in razvoj podeželja v srednje in vzhodnoevropskih državah kandidatkah v predpristopnem obdobju (Predpristopni program ..., 2008).

3.5 RESOLUCIJA O NACIONALNEM GOZDNEM PROGRAMU

Koncept nacionalnih gozdnih programov bi lahko opredelili kot orodje, ki omogoča vsaki državi, da ustvari nacionalno vizijo in dolgoročno strategijo na področju gozdarstva (Heino, 2006). Začetki pojavljanja nacionalnih gozdnih programov segajo v devetdeseta leta prejšnjega stoletja po neuspešnem poskusu uvedbe javnopolitičnega planiranja (Šinko, 2006: 7). Nacionalni gozdni program ni samo že izdelan načrt ampak tudi gozdno politični okvir za doseganje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki v proces oblikovanja vključuje najširši krog deležnikov.

Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu je osnovni strateški dokument s področja gozdov in gozdarstva. Državni zbor je resolucijo potrdil dne, 5. 12. 2007, na podlagi 5. in 7. člena Zakona o gozdovih. Poleg Zakona o gozdovih (v nadaljevanju ZoG) je ReNGP zakonsko podprta še z Zakonom o divjadi in lovstvu, Konferenco Združenih narodov o okolju in razvoju (UNCED, Rio de Janeiro, junij 1992), Kjotskim protokolom (Zakon o ratifikaciji Kjotskega protokola, 2002) ter Zakonom o ohranjanju narave (2003). »Program je celoviti gozdno politični okvir za doseganje trajnostnega gospodarjenja z gozdovi, ki temelji na širokem medsektorskem pristopu v vseh stopnjah oblikovanja odločitev: oblikovanje politik, strategij in načrtov za delovanje, izvajanje in tudi spremljanje in evalvacijo« (Šinko, 2006: 11).

3.5.1 Osnovni cilji in namen

Zakon o gozdovih (1993) v 7. členu navaja, da se z Nacionalnim gozdnim programom⁹ določijo nacionalna politika trajnostnega, sonaravnega in večnamenskega gospodarjenja z gozdovi, usmeritve za ohranitev in razvoj gozdov ter pogoji za njihovo izkoriščanje oziroma večnamensko rabo.

---

⁹ Nacionalni gozdni program je izraz, ki se uporablja od sprejema Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (2007). Pred sprejemom tega zakona se je imenoval Program razvoja gozdov.

Glavni cilj ReNGP je zagotoviti ohranjanje in trajnostni razvoj gozda z vidika biotske raznovrstnosti ter ekoloških, socialnih in gospodarskih funkcij. Kot dolgoročni program si bo prizadeval vzpostaviti učinkovit sistem komuniciranja z lastniki gozdov in zainteresirano javnostjo, trajnostno upravljati s populacijami prostoživečih živali ter ustvariti ugodno javnopolitično, zakonodajno in institucionalno okolje, ki bo podprlo trajnostno gospodarjenje z gozdovi in njihovo večnamensko rabo.

Najpomembnejša razloga za pripravo ReNGP sta usklajevanje z drugimi nacionalnimi politikami in mednarodnimi zavezami ter posodobljenje in nadgraditev obstoječega programa razvoja gozdov v Sloveniji (Resolucija o ..., 2007). Med drugim je tudi vstop RS v EU zahteval določene spremembe zakonodaje ter prilagoditve na mednarodne zaveze.

3.5.2 Proces priprave, izvajanje in kontrola resolucije

Pobudo za pripravo ReNGP je v letu 2005 dalo MKGP in formiralo delovno skupino 25 članov. Predstavniki so izhajali iz različnih vladnih in nevladnih organizacij, povezanih z gozdom in gozdarstvom. Skupina je v letu dni predstavila ocene Programa razvoja gozdov iz leta 1996 ter določila vsebinske teme in nosilce nacionalnega gozdnega programa.

Tako pri vključevanju javnosti, kot tudi pri pripravi vsebine, je bil glavni sodelavec MKGP Zavod za gozdove Slovenije. Poleg zavoda so aktivno sodelovali Gozdarski inštitut Slovenije, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, Biotehniška fakulteta – Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire ter Zveza gozdarskih društev Slovenije (Gozdovi za prihodnost ..., 2006).

Z uvedbo Nacionalnega gozdnega programa, se je morala spremeniti tudi veljavna zakonodaja. V ZoG (1993) je v 6. in 7. členu pojasnjen pomen za pripravo Programa razvoja gozdov, kot se je program imenoval pred spremembo. Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih (2007), ki je bil sprejet isti dan kot ReNGP, pa uvaja nov pojem – Nacionalni gozdni program.

4 NACIONALNI STRATEŠKI NAČRT RAZVOJA PODEŽELJA Z VIDIKA GOZDARSTVA

Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja je osnova za pripravo Programa razvoja podeželja. Ta pa je osnova za pridobivanje sredstev iz EKUJS-a. Strategija razvoja podeželja je z aktivnostmi ter splošnimi in posebnimi cilji, usmerjena v štiri osi, med katerimi je z vidika gozdarstva najbolj pomembna prva.

Gozdovi dajejo slovenski krajini poseben pečat in so pomemben tvorec okolja ter biotske raznovrstnosti, zato NSNRP odraža večnamensko vlogo gozdov. Ohranitev kulturne krajine in biotske raznovrstnosti pa spadata med osnovne cilje politike razvoja podeželja (Nacionalni strateški ..., 2007). Poleg ciljev v sklopu 1. osi, ki se nanašajo na dvig konkurenčnosti kmetijstva in gozdarstva, zasledimo posredno obravnavo gozdarstva tudi na področju varovanja okolja in izboljšanja kakovosti življenja na podeželju.

4.1 KONKURENČNOST AGROŽIVILSTVA IN GOZDARSTVA

Aktivnosti prve osi bodo pripomogle k dvigu produktivnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja. Z dvigom produktivnosti posledično narase konkurenčnost gospodarske panoge. Problemi, s katerimi se sooča podeželsko prebivalstvo, so: neustrezna izobrazba, neugodna starostna struktura, zastarele tehnologije, nizka produktivnost in slaba kakovost tržnih izdelkov in storitev. Da bi te probleme rešili ali vsaj omilili, NSNRP postavlja tri prednostne naloge:

- ukrepi za dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu,
- ukrepi za prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu ter spodbujanje inovativnosti ter
- ukrepi za izboljšanje kakovosti kmetijske proizvodnje in proizvodov.

V Sloveniji se neustrezna velikostna, starostna in izobrazbena struktura ter nizka stopnja specializacije negativno odražajo. NSNRP si prizadeva k dvigu usposobljenosti za delo v kmetijstvu in gozdarstvu s (so)financiranjem stroškov usposabljanja. Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu poleg rednih usposabljanj želi v prihodnosti nadgraditi izobraževanja in tečaje ter povečati število medijskih prispevkov za lastnike gozdov.

V sklopu druge prednostne naloge bodo aktivnosti usmerjene v posodabljanje kmetijskih gospodarstev, naložbe za izboljševanje gospodarske vrednosti gozdov, dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom ter izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva in gozdarstva. Problem nastane pri optimalni izrabi delovnih sredstev, uvedbi novih tehnologij in učinkovitosti tržne ekonomike. V splošnem ReNGP predvideva izboljšanje gospodarske vrednosti vseh gozdov, natančneje pa le gozdov slovenskega Primorja (Krasa in slovenske Istre). Indikator NSNRP je bolj usmerjen v izboljšanje dodane vrednosti zasebnih gozdov. Oba dokumenta predvidevata povečati tehnološko usposobljenost za varno delo v gozdu.

Pod tretjo prednostno nalogo spadajo aktivnosti, ki se neposredno ne navezujejo na gozdarstvo. Cilj NSNRP je med drugim tudi dvig skrbi za okolje v pridelavi, predelavi in trženju gozdarskih proizvodov. Tu gre za aktivnosti spodbujanja povezovanja pri predelavi hrane, med katero spadajo tudi nekateri nelesni¹⁰ gozdni proizvodi. ReNGP postavlja usmeritve za ureditev nabiralništva, vključitev usmeritve v zvezi z nelesnimi gozdnimi proizvodi v gozdnogospodarske načrte, novelirati predpis v zvezi z varstvom gliv ter povečati dodano vrednost nelesnih proizvodov z nadaljnjo predelavo. ReNGP torej ne obravnava samega cilja NSNRP, vendar močneje odraža obravnavo problema varstva okolja.

---

¹⁰ Pod nelesne gozdne proizvode ReNGP uvršča drevesne dele (smola, drevesni sok, lubje, vejevje, storži, cvetovi, plodovi), dobrine na gozdnih tleh (plodovi, industrijske rastline), sestavine tal (kamenje, rudnine), živalski svet in drobne živali ter glive v gozdovih (Resolucija o Nacionalnem ..., 2007).

4.2 OHRANJANJE KULTURNE KRAJINE IN VAROVANJE OKOLJA

Kmetijstvo in gozdarstvo sta gospodarski dejavnosti, ki igrata ključno vlogo ne podeželju. Prav tako vplivata na kakovost naravnih virov, ohranjenost okolja in pomembno prispevata k poseljenosti podeželja (Nacionalni strateški ..., 2007: 22). Kljub temu pa gozdarstvo v tem ukrepu ne bo imelo nobene vsebine. NSNRP namreč izrecno navaja, da se bodo aktivnosti s področja gozdarstva, ki zagotavljajo ohranjanje naravnih danosti ter okolja in trajnostno rabo gozdov, izvajale v okviru nacionalnih shem (Nacionalni strateški ..., 2007: 22). Nacionalna shema bo v tem primeru Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu.

V Sloveniji prevladuje opuščanje kmetijske rabe in s tem izginjanje tradicionalnega kmetovanja, ohranjanje kulturne in naravne dediščine podeželja. Prav tako je vprašljivo onesnaževanje okolja in manjšanje biotske raznovrstnosti. NSNRP v sklopu te osi podpira plačila za izboljšanje okolja, ohranjanje tradicionalnih kmetijskih praks in ohranjanje trajnostne kmetijske rabe na zavarovanih območjih. Z ohranjanjem kulturne krajine je mišljena predvsem ohranitev kmetovanja na območjih, na katerih zaradi neugodnih naravnih danosti uporaba splošno uveljavljenih tehnologij ni mogoča. Ohranjanje dediščine podeželja, vključno z naravnimi in kulturnimi danostmi, pa je opredeljeno v tretji osi.

ReNGP si z okoljskega vidika prizadeva ohranjati pestre krajinske vzorce in biotsko raznovrstnost. Pri tem dovoljuje tudi krčenje gozdov za kmetijsko rabo v primerih, če krčenje ne pomeni bistvenega okrnjenja ekološke funkcije gozdov. Tako je moč posamezne zaraščajoče površine proučiti z vidika ekoloških funkcij, deleža gozda v krajini in primernosti za kmetijsko rabo ter se odločiti, ali jih poskušati ohraniti v kmetijski rabi ali pa jih prepustiti gozdu. Veliko bolj neposredna je aktivnost druge osi NSNRP, ki velja za območja z omejenimi možnostmi. Ukrep preprečuje zaraščanje kmetijskih zemljišč in s tem spodbuja k ohranjanju kmetijskih območij, ki so bolj primerna za kmetovanje. Posredno ima ta ukrep vpliv na pestrost kulturne krajine in poseljenost podeželja.

Iz zgoraj navedenega lahko izluščimo naslednje: v prihodnje si želi RS ohraniti pestro kulturno krajino, ugodno poseljenost podeželskih območij ter ohranitev varstva okolja in biotske raznovrstnosti. Z javnopolitičnega vidika se pogledi obeh aktov bistveno ne

razlikujejo, razen pri problematiki zaraščanja kmetijskih površin. NSNRP izrecno preprečuje zaraščanje kmetijskih površin, predvsem v korist ohranjanja kmetijskih območij, ki so manj primerna za kmetovanje. Po drugi strani se ReNGP sklicuje na ponor CO₂, h kateremu prispevajo zaraščajoče površine. Usmeritev v ReNGP v sklopu okoljskega vidika gozdov narekuje, da je treba posamezne zaraščajoče površine skupaj z lastnikom, naravovarstveno in kmetijsko stroko preučiti z vidika ekoloških funkcij, deleža gozda v krajini in primernosti za kmetijsko rabo ter se odločiti, ali jih poskušati ohraniti v kmetijski rabi ali pa jih prepustiti gozdu.

4.3 IZBOLJŠANJE KAKOVOSTI ŽIVLJENJA V PODEŽELSKIH OBMOČJIH IN SPODBUJANJE GOSPODARSKE DIVERZIFIKACIJE

V Sloveniji želimo imeti urejeno, razvito in gospodarsko zanimivo podeželje. Ker pa podeželje še nima v celoti izkoriščenih človeških in naravnih razvojnih potencialov, je bilo koriščenje le-teh smiselno uvrstiti v politiko razvoja podeželja. Aktivnosti tretje osi bo politika podpirala z izvajanjem ukrepov po dveh prednostnih nalogah:

- izboljšanje zaposlitvene možnosti na podeželju in
- izboljšanje kakovosti življenja na podeželju.

Razlike med mestom in vasjo so še vedno očitne. Pri tem imamo v mislih možnosti za zaposlitev, dohodek, življenjski standard ter raven izvajanja osnovnih storitev na podeželskih območjih (Nacionalni strateški ..., 2007: 23). NSNRP bo v sklopu prve prednostne naloge spodbujala ustanavljanje in razvoj mikro podjetij ter dodatnih in dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Obe aktivnosti bodo pripomogle k izboljšanju strukture delovnih mest in hitrejšemu razvoju nekmetijskih dejavnosti. ReNGP v sklopu gospodarskega vidika gozdov predvideva povečanje obsega dejavnosti, ki uporabljajo les in to posebej na podeželju. Kot prispevek k izboljšanju zaposlitvenih možnosti na podeželju pa ReNGP predvideva razvoj dejavnosti, povezanih z delom v gozdovih in dejavnosti, povezanih z lesom in gozdom.

Podeželje pri razvoju infrastrukture v primerjavi z mestom zaostaja. Infrastrukturalna opremljenost pa je predpogoj za gospodarski in socialni razvoj (Nacionalni strateški ..., 2007: 13). Druga prednostna naloga tretje osi si poleg izboljšanja infrastrukture z oživitvijo vaških jeder, obnovo in izgradnjo večnamenskih objektov prizadeva tudi za urejanje tematskih poti ter naravnih in kulturnih znamenitosti. Z ukrepom se predvideva zmanjšanje izseljevanj mladih in vidne so nove priložnosti za razvoj turizma na podeželju. ReNGP več pozornosti namenja objektom kulturne dediščine v gozdnem prostoru iz poglavja družbeni vidik gozdov. Gozdu, kot delu podeželja, ki lahko pripomore k razvoju različnih dopolnilnih dejavnosti (turizem, nabiralništvo, ...), kakovosti življenja (estetska, poučna, higiensko-zdravstvena funkcija) in varovanju okolja.

4.4 LEADER IN DRUŠTVO LASTNIKOV GOZDOV

Izkušnje preteklih let povedo, da za razvoj podeželja primanjkuje interes lokalnega prebivalstva in znanja. V Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja za obdobje 2007–2013 so izdelovalci zato vključili pobudo LEADER¹¹, katere namen je spodbujanje odločanja o razvoju posameznih podeželskih območij po pristopu od spodaj navzgor.

Predvsem bo poudarek na povezovanju podeželskih prebivalcev v lokalne akcijske skupine (LAS) ter pripravi in izvajanju lokalnih razvojnih strategij. Lokalne razvojne strategije bodo izvedbeni načrti, temeljili pa bodo na lokalnih potrebah in potencialih. V sklopu osi LEADER se bodo izvajale tri prednostne naloge (Majcen, 2006: 36):

- vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja,
- spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja ter
- izvajanje lokalnih razvojnih strategij.

---

¹¹ LEADER - Liaison entre actions de developpement de l'economie rurale v prevodu pomeni povezava med ukrepi za razvoj podeželja. Osnovni cilj je izvajanje lokalnih razvojnih strategij in projektov ob aktivni vlogi lokalnega prebivalstva. (Program razvoja ..., 2007)

Za razliko od NSNRP, ki pozna pobudo LEADER, lahko v Nacionalnem gozdnem programu najdemo povezovanje lastnikov gozdov v društva lastnikov gozdov, kot možno alternativo ukrepom LEADER. Povezovanje lastnikov gozdov je logični ukrep, predvsem z vidika znižanja stroškov pridobivanja in spravila lesa, cenejše gradnje gozdnih prometnic in boljšega razvoja trga gozdnih sortimentov. Malovrh (2005) navaja prednosti povezovanja lastnikov gozdov:

- večja konkurenčnost na trgu in povečanje dohodka iz gozda – dvig kvalitete življenja na podeželju,
- ljudje, ki so povezani v društva lahko sodelujejo z društvi za medsosedsko pomoč oz. strojnimi krožki – dopolnilni zaslužek domačinov,
- društvo omogoča mladim iz kmetij, da si pridobijo ustrezno izobrazbo za delo v gozdu – boljša izobrazbena struktura in možnost odprtja dopolnilne gozdarske dejavnosti na kmetiji.

Prizadevanja LEADER sicer zajemajo večji krog deležnikov, vendar namen povezovanja ostaja podoben. Kakršno koli povezovanje (lastnikov gozdov, prebivalcev, občin) je dobrodošlo z vidika splošnega zmanjšanja stroškov dela, povečanja kakovosti in konkurenčnosti na trgu, izobraževanja, informiranja, zagotavljanja socialne varnosti, itd.. Povezovanje lastnikov gozdov je pomembno, saj bodo le povezani, informirani in aktivni lastniki gozdov deležni pomoči EU, ki je namenjena gozdarstvu v okviru razvoja podeželja (Malovrh, 2005).

4.5 PRIMERJAVA Z RESOLUCIJO Z VIDIKA GOZDARSKIH TEMATIK

ReNGP v veliki meri obdela usmeritve, ki prispevajo k obravnavanju problemov, ki so navedeni v NSNRP. Predvsem iz gospodarskega in družbenega vidika. Večina problemov je podprtih s strani gozdnega programa in zato ne prihaja do konfliktov. Gozdni program največ obravnava reševanje gospodarskih in socialnih vprašanj. Na teh dveh področjih sta programa usklajena. Razlike med indikatorji so minimalne, največkrat le v sektorju kateremu je namenjen ukrep.

Po drugi strani pa ReNGP sploh ne vsebuje ukrepov s področja ciljev četrte osi NSNRP. V podobni situaciji je tudi NSNRP, ki ne omenja društva lastnikov gozdov, čeprav je gozdarstvo pomembna panoga na podeželju in del pomoči EU odpade nanj. Prispevek ReNGP k doseganju ciljev NSNRP je manj zastopan, saj prispeva k doseganju le štirim od desetih ciljev. To si lahko razlagamo tudi s samo naravo postavljenih ciljev. Največji delež pomoči NSNRP bo namenjen kmetijstvu v sklopu prve in druge osi. Razvoju podeželja bosta namenjeni tretja in četrta os, gozdarstvo pa bo iz vsake osi lahko pridobilo nekaj sredstev, nobena os pa ne bo posebno namenjena gozdarskemu sektorju.

Preglednica 1: Obravnavanje prednostnih nalog NSNRP, ki jih vsebuje ReNGP

Prednostna naloga	ReNGP → NSNRP	
	Obravnavanje predn. nalog	Obravnavanje ciljev
Ukrepi za dvig usposobljenosti in krepitev človeškega potenciala v kmetijstvu in gozdarstvu	Obravnava	Obravnava
Ukrepi za prestrukturiranje fizičnega kapitala v kmetijstvu ter spodbujanje inovativnosti	Obravnava	Obravnava
Ukrepi za izboljšanje kmetijske proizvodnje in proizvodov	Obravnava	Ne obravnava
Ohranjanje kmetijstva v območjih z neugodnimi naravnimi danosti za kmetovanje	Ne obravnava	Ne obravnava
Izvajanje okolju prijaznih kmetijskih praks	Obravnava	Ne obravnava
Izboljšanje zaposlitvenih možnosti na podeželju	Obravnava	Obravnava
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju	Obravnava	Obravnava
Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Obravnava	Ne obravnava
Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Ne obravnava	Ne obravnava
Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Ne obravnava	Ne obravnava

5 PROBLEMI, UKREPI IN CILJI PROGRAMA RAZVOJA PODEŽELJA Z GOZDARSKO VSEBINO

Celotna politika razvoja podeželja, prednostne naloge PRP 2007–2013, aktivnosti in ukrepi, odsevajo nacionalne prioritete, ki so opredeljene v NSNRP (Program razvoja ..., 2007: 78). Prednostne naloge, ki so predstavljene v strateškem načrtu, so v PRP natančneje opredeljene s pomočjo aktivnosti. Vsaka aktivnost vsebuje cilje, ukrepe za doseg izbranih ciljev in indikatorje za kasnejšo evalvacijo uspešnosti. Iz preglednice 2 opazimo, da je največji del sredstev namenjen aktivnostim druge osi – izboljšanju okolja in podeželja. Sledijo ji aktivnosti prve in tretje osi. Četrta osi in prispevku za tehnično pomoč je dodeljenih najmanj sredstev.

Preglednica 2: Javna sredstva in delež po oseh (Program razvoja ..., 2007)

OS	Javna sredstva (€)			
	Skupaj	EKSRP sofinanciranje	EKSRP sredstva	% na os EKSRP
1. os	399.487.151	75 %	299.615.363	33 %
2. os	587.640.844	80 %	470.112.675	52 %
3. os	132.039.136	75 %	99.029.352	11 %
4. os	33.760.006	80 %	27.008.005	3 %
Tehnična pomoč	6.001.779	75 %	4.501.334	1 %
Skupaj	1.158.928.916	78 %	900.266.729	100 %

Slovensko gozdarstvo ima po mnenju PRP pomembno gospodarsko in okoljevarstveno vlogo, a vseeno izkazuje nizko produktivnost dela. Predvsem naj bi imelo gozdarstvo pomemben prispevek pri boju proti podnebnim spremembam. In vendar v drugi osi, kamor odpade največji del finančnih sredstev, ne najdemo povezave z gozdarstvom. Največ ukrepov v povezavi z gozdarstvom najdemo v prvi osi. Pravzaprav je to edina os, ki gozdarstvo obravnava neposredno.

V nadaljevanju sledi pregled problemov in ukrepov iz PRP z gozdarsko vsebino. S pomočjo indikatorjev jih bomo primerjali s cilji in usmeritvami iz ReNGP. Na koncu bomo rezultate, podobno kot v prejšnjem poglavju, predstavili v preglednici.

5.1 PROBLEMI NA GOZDARSKEM PODROČJU

Program razvoja podeželja (2007) navaja, da po produktivnosti dela gozdarstvo v Sloveniji močno zaostaja za povprečjem gospodarstva ostalih članic EU. Konkurenčnost, kot osnovni princip vstopa na tuje trge (izven Slovenije), trpi predvsem na račun nizke izobrazbe in usposobljenosti za delo v gozdarstvu. Usposabljanje za delo v gozdarstvu je pomembno ne samo zaradi dviga produktivnosti in konkurenčnosti ampak tudi zaradi modernizacije tehnoloških postopkov in tehnologij. Lahko rečemo, da je usposobljenost potrebna za nemoteno, kakovostno in varno delo v gozdu.

Tako kot se celotna tehnologija razvija, se tudi v gozdarstvu razvijajo nove rešitve, predvsem z namenom olajšanja dela v gozdu. Zastarela delovna sredstva so eden izmed razlogov za neizkoriščenost gospodarskega potenciala gozdov. Drugi dejavnik je slaba tehnična opremljenost za delo v gozdu. Pri tem gre poudariti, da se v gozdu v povprečju letno zgodi deset nezgod s smrtnim izidom in nekaj deset zelo hudih nezgod, ki imajo za posledico invalidnost (Korbar, 2005).

Med dejavnike, ki zmanjšujejo gospodarsko in socialno vrednost gozdov, uvrščamo še odprtost s primarnimi (gozdne ceste) in sekundarnimi gozdnimi prometnicami (vlake), razdrobljenost gozdne posesti, nepovezanost lastnikov gozdov pri izvedbi del in prodaji lesa, premajhen obseg gozdnogojitvenih del in premajhno inovativnost pri trženju nelesnih vlog gozdov.

Na področju prve stopnje predelave¹² in trženja lesa je konkurenca zelo šibka (Majcen, 2006: 18). Za dodajanje vrednosti gozdarskim proizvodom je pomembno predvsem spodbujanje uvajanja novih proizvodov, posodabljanje proizvodnih procesov ter stabilizacija dohodkov na področju predelave in trženja kmetijskih in gozdarskih proizvodov (Program razvoja ..., 2007). Ukrepanje na področju uvajanja novih proizvodov in posodabljanja proizvodnih procesov bi posredno vplivalo na dvig kakovosti proizvodnje, večjo varnost pri delu ter izboljšanje okolja.

Okoljska plačila, ki jih PRP imenuje tudi finančna pomoč za varovanje okolja, so prvotno namenjena ohranjanju okolja in biotske raznovrstnosti. Na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost (OMD) se kmetje srečujejo s težkimi delovnimi in terenskimi razmerami, zato je kmetovanje na teh območjih ekonomsko nezanimivo (Program razvoja ..., 2007: 128). Posledično prihaja do opuščanja kmetijske dejavnosti, zmanjševanja odprtega prostora in zaraščanja, s tem pa izgube kulturne krajine, tradicionalnega kmetovanja in poseljenosti podeželja.

Podeželje ima v primerjavi z urbanimi območji specifične potrebe, probleme in priložnosti, ki zahtevajo drugačen razvojni pristop. Nevarnost odseljavanja prebivalstva iz podeželskih območij je tesno v korelaciji z infrastrukturo podeželja, prostimi delovnimi mesti, dohodkom in osnovnimi storitvami na podeželju. Pri delovnih mestih se poleg velike potrebe po njih, pojavi problem prenizkih plačil in neprivlačnosti dela.

Kakovost življenja na podeželju pa ni odvisna samo od dohodka in urejenih zdravstvenih razmer, ampak tudi od urejenosti bivalnega okolja, razvojem interdisciplinarnih dejavnosti ter izkoriščenostjo naravnih in kulturnih danosti, predvsem s turističnega vidika. V Sloveniji je veliko razvitih turističnih centrov (smučišča, zdravilišča, obala), ki širijo svojo ponudbo, medtem pa na podeželju še vedno primanjkuje turistične ponudbe (Program razvoja ..., 2007: 49).

---

¹² Pod prvo stopnjo predelave lesa po Standardni klasifikaciji dejavnosti uvrščamo žaganje in skobljanje lesa ter impregnacijo lesa.

5.2 CILJI IN UKREPI, KI OBRAVNAVAJO Z GOZDARSTVOM POVEZANE PROBLEME

Cilj ukrepov prve osi PRP je še bolj povečati raven usposobljenosti za delo v kmetijstvu in gozdarstvu. Posledično bi se z višjo ravno usposobljenosti povečala produktivnost ter konkurenčnost dela. Upravičenci so proizvajalci, ki se ukvarjajo s predelavo kmetijskih in gozdarskih proizvodov iz Priloge I k Pogodbi¹³ ter lastniki zasebnih gozdov. Cilje tega ukrepa se bo podpiralo s finančnimi sredstvi udeležencem usposabljanj v vrednosti 100 % upravičenih izdatkov.

Ukrep usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu se delno prekriva z več cilji iz ReNGP. Iz gospodarskega vidika gozdov se število tečajev in predavanj za lastnike gozdov ujema z indikatorjem v PRP. ReNGP predvideva intenzivirati izobraževanje lastnikov gozdov in izboljšanje trženja gozdnih lesnih proizvodov ter ostalih gozdnih proizvodov in funkcij gozdov. Poleg tega je cilj v ReNGP razširjen, saj je zapisano še samostojno poglavje o izobraževanju in usposabljanju¹⁴ lastnikov gozdov. Vendar so v usmeritev vključena le usposabljanja za delo v gozdu.

Čeprav gozdarstvo Slovenije predstavlja le 0,2 % skupnega BDP in zaposluje relativno majhno število ljudi, imajo gozdovi v Sloveniji velik pomen (Kmetijstvo in ..., 2008). Izboljšanje učinkovitosti gospodarjenja z zasebnimi gozdovi naj bi se doseglo z optimalno izrabo proizvodnega potenciala gozdov, z investicijo v nove proizvode oz. izboljšave ter zagotavljanjem večje varnosti pri delu v gozdu. Indikator v PRP število kmetijskih gospodarstev, ki vpeljujejo nove proizvode in/ali tehnologije, lahko razlagamo z indikatorjema vložena sredstva za posodabljanje gozdne mehanizacije ter količina poseka, spravila in prevoza s sodobnimi tehnologijami. Ukrep PRP predvideva prispevati k povečanju produktivnosti dela v gozdarstvu skladno s cilji nacionalne in EU gozdarske strategije. Upravičenci za podporo naložbam v zasebne gozdove so lastniki ali solastniki zasebnih gozdov, njihova združenja ali občine in njihove zveze.

---

¹³ Rimska pogodba je pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za jedrsko energijo in Evropske gospodarske skupnosti (Rimska pogodba ..., 2007).

¹⁴ Ustanove, ki so in bodo v nadaljnje pripravljale dejavnosti za javnost, so poleg ZGS še KGZS, Zveza gozdarskih društev Slovenije ter Srednja gozdarska in lesarska šola Postojna (Resolucija o ..., 2007).

Del ukrepa povečanje gospodarske vrednosti gozdov se v celoti prekriva s ciljem zagotoviti izvedbo na tehnološko sodoben in varen način iz poglavja gospodarski vidik gozdov v ReNGP. S tem ciljem se želi zagotoviti sofinanciranje za posodabljanje gozdarske mehanizacije. Kvantificiran cilj število lastnikov, ki je uvedlo nove proizvode ali izboljšave (PRP), lahko enačimo s količino poseka s sodobnimi tehnologijami v ReNGP. Enako je z zeleno finančno podporo, kjer oba dokumenta navajata vrednost vloženih sredstev za posodabljanje mehanizacije.

Gospodarska vrednost gozdov narašča tudi z odprtostjo gozdov s prometnicami. Slovenski gozdovi so relativno dobro odprti s cestami (19,9 m/ha), vendar bi bila za optimalno gospodarjenje najboljša odprtost med 24 in 25 m/ha. Ukrep PRP opisuje primernost naložb v gradnjo in rekonstrukcijo gozdnih cest in vlak. Primerljiv s tem ukrepom je drugi cilj pridobivanja lesa iz gospodarskega vidika gozdov v ReNGP. Slednji si prizadeva povečati odprtost gozdov z gozdnimi prometnicami.

Dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom je ukrep, s katerim se bo spodbudilo uvajanje novih proizvodov, posodabljanje proizvodnih procesov ter stabilizacijo dohodkov na področju predelave in trženja gozdarskih proizvodov. Vzporedno s temi cilji se predvideva izboljšanje varstva okolja, higiene, varnosti pri delu, učinkovitosti in produktivnosti dela ter trženje izdelkov (Program razvoja ..., 2007). Indikator v PRP skupno število podprtih mikro podjetij oz. kmetijskih gospodinjstev za nalože v prvo stopnjo predelave lesa, se sklada z indikatorjem število kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi, povezanih z lesom (ReNGP).

Ukrep PRP dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom se z vidika gozdarstva popolnoma sklada s ciljem oz. usmeritvijo v ReNGP. Namen je spodbujanje razvoja dopolnilnih dejavnosti, povezanih z lesom na kmetijskih gospodarstvih. Če primerjamo indikator število kmetij z dopolnilnimi dejavnostmi, ki so povezane z lesom, se v PRP kvantificiran cilj (indikator) nanaša na kmetijski in gozdarski sektor, medtem ko je v ReNGP nekvantificiran indikator predstavljen izključno z gozdarskega vidika. Prav tako zasledimo spodbudo s strani ReNGP za ustanavljanje mikro podjetij, vendar v sklopu lesarstva in papirništva.

Ukrepi 2. osi bodo prispevali k varovanju in izboljšanju stanja tal, vode in zraka ter ohranjanju biotske raznovrstnosti in kulturne krajine. Skupni interes obeh dokumentov se kaže pri indikatorju pridobivanje obnovljivih virov energije iz gozdarstva v PRP in deležem energije, pridobljene iz lesa ter količina biogoriv, proizvedenih iz lesa v ReNGP. Izvajanje ukrepov 2. osi bo neposredno vplivalo na doseganje ciljev v območju Natura 2000¹⁵ in ostalih območjih visoke naravne vrednosti (O Naturi 2000). In čeprav ukrepi 2. osi nimajo posredno nič skupnega z gozdarstvom oz. gozdnim prostorom, je prav, da jih omenimo, saj je njihov osnovni namen zmanjšanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje. Ko rečemo okolje, mislimo na življenjsko okolje, na tisti del narave, kamor seže ali bi lahko segel vpliv človekovega delovanja (Zakon o varstvu ..., 2004).

Kakovost življenja postaja čedalje bolj pomemben dejavnik pri odločanju o kraju in načinu življenja posameznega človeka. Snovalci so kot glavna cilja ukrepa ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja predvideli prizadevanja za povečanje privlačnosti podeželskih skupnosti in izboljšanje kakovosti življenja na podeželju. Podpore, ki bodo dodeljene v obliki nepovratnih sredstev, bodo namenjene za obnovo kulturne, etnološke dediščine, muzeje na prostem, ureditev in izgradnjo tematskih poti ter za prostore za postavitve razstav etnološke dediščine.

V gozdnem prostoru leži več kot 3.700 enot kulturne dediščine (Resolucija o ..., 2007). Oblikovalci ReNGP so predvideli izločanje gozdov z izrazito poudarjeno socialno funkcijo. Z družbenega vidika gozdov je predstavljen cilj, ki predvideva oblikovanje urejenega okolja v bližini objektov kulturne dediščine. Na tak način bi poskrbeli tako za objekte, kot pripomogli k boljšemu razvoju turizma. Podobno kot pri ukrepu dodajanje vrednosti kmetijskim in gozdarskim proizvodom je tudi pri tem s strani ReNGP »problem« definiran z gozdarskega vidika.

---

¹⁵ Natura 2000 je evropsko omrežje posebnih varstvenih območij, ki so jih določile države članice EU. Njen glavni cilj je ohraniti biotsko raznovrstnost v teh območjih za prihodnje generacije. V Sloveniji je teh območij 286 in predstavljajo 36 % površine Slovenije (O Naturi 2000).

5.3 PRIMERJAVA Z RESOLUCIJO Z VIDIKA GOZDARSKIH TEMATIK

ReNGP večinoma ne obravnava javnopolitične tematike za doseganje ciljev PRP. To pa bodisi zaradi samih upravičencev, ki so kmetijska gospodarstva ali zaradi kmetijsko usmerjenih aktivnosti posamezne osi. Obravnavanju problemov PRP je ReNGP bolj naklonjen. Kar se tiče gozdarskih problemov, so vsebine usklajene. Nacionalni gozdni program se posveča gozdu, vsemu, kar je v njem in vplivu le-tega na okolico. Na drugi strani pa želi Program razvoja podeželja zajeti čim večji naravni in kulturni prostor.

Varstvu okolja, biotske raznovrstnosti in kulturne krajine je v PRP namenjeno največ pozornosti. Cilj je vzpostaviti ravnotežje med kmetijsko predelavo in varovanjem narave in okolja. Prebivalci območij OMD bodo deležni še večje pozornosti, saj na tistih območjih največkrat prihaja do opuščanja kmetijskih dejavnosti in posledično zaraščanja. V PRP je zaraščanje definirano kot nevarnost, problem, ki ga je treba ustaviti. ReNGP v zvezi z zaraščanjem povezuje ponor CO₂ in njegov ugoden (5 %) prispevek.

Iz preglednice 3 je razvidno obravnavanje ukrepov v PRP, ki jih navaja ReNGP. Preglednica je sestavljena tako, da iz nje zlahka razberemo, katere ukrepe PRP obravnava Nacionalni gozdni program in kako obravnava doseganje ciljev. Iz preglednice je razvidno, da ReNGP sploh ne obravnava ukrepov druge in četrte osi. Največ se posveča ukrepom prve in tretje osi. Znotraj teh lahko poudarimo, da med pomembnejše nedvomno spadajo usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu, povečanje gospodarske vrednosti gozda, diverzifikacija v nekmetijske dejavnosti in ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja.

Preglednica 3: Obravnavanje ukrepov v PRP, ki jih vsebuje ReNGP

Šifra ukrepa	Ukrep	ReNGP → PRP	
		Obravnavanje problemov	Obravnavanje ciljev
111	Usposabljanje za delo v kmetijstvu in gozdarstvu	Obravnava	Obravnava
112	Pomoč mladim prevzemnikom kmetij	Ne obravnava	Ne obravnava
113	Zgodnje upokojevanje kmetov	Ne obravnava	Ne obravnava
121	Posodabljanje kmetijskih gospodarstev	Ne obravnava	Ne obravnava
122	Povečanje gospodarske vrednosti gozda	Obravnava	Obravnava
123	Dodajanje vrednosti kmet. in gozd. proizvodom	Obravnava	Obravnava
125	Izboljšanje in razvoj infrastrukture, povezane z razvojem in prilagoditvijo kmetijstva	Ne obravnava	Ne obravnava
132	Sodelovanje kmetijskih proizvajalcev v shemah kakovosti hrane	Ne obravnava	Ne obravnava
133	Podpora skupinam proizvajalcev pri dejavnostih inform. in pospeševanja prodaje za proizvode	Ne obravnava	Ne obravnava
142	Podpora za ustanavljanje skupin proizvajalcev	Ne obravnava	Ne obravnava
211	Plačila kmetom zaradi omejenih možnosti na gorskih območjih	Obravnava	Ne obravnava
212	Plačila kmetom na OMD, ki niso gorska	Obravnava	Ne obravnava
214	Kmetijsko okoljska plačila	Obravnava	Ne obravnava
311	Diverzifikacija v nekmetske dejavnosti	Obravnava	Obravnava
312	Podpora ustanavljanju in razvoju mikro podjetij	Obravnava	Obravnava
322	Obnova in razvoj vasi	Obravnava	Ne obravnava
323	Ohranjanje in izboljševanje dediščine podeželja	Obravnava	Obravnava
41	Izvajanje lokalnih razvojnih strategij	Ne obravnava	Ne obravnava
421	Spodbujanje medregijskega in čezmejnega sodelovanja	Ne obravnava	Ne obravnava
431	Vodenje lokalnih akcijskih skupin, pridobitev strokovnih znanj in animacija območja	Ne obravnava	Ne obravnava

6 NACIONALNI GOZDNI PROGRAM Z VIDIKA RAZVOJA PODEŽELJA

Vizija nacionalnega gozdnega programa je trajno prispevati k zdravemu življenjskemu okolju, socialnemu in gospodarskemu razvoju družbe. Zdravo okolje, čist zrak in voda so dobrine, za katere bo moral moderni človek v prihodnosti bolj poskrbeti. Tako je v prejšnjem stoletju prišlo do sprejema različnih mednarodnih dokumentov, aktov in zavez, o ohranjanju okolja in zmanjšanju emisij toplogrednih plinov v ozračje.

V tem poglavju bomo prikazali javnopolitični vidik sektorja razvoja podeželja v ReNGP. Predstavili bomo cilje in usmeritve v resoluciji, ki ugodno vplivajo na razvoj podeželja in podeželskega prebivalstva in so prikazane tako v NSNRP, kot tudi v PRP.

6.1 OKOLJSKI VIDIK GOZDOV

V okviru okoljskega vidika gozdov so cilji v resoluciji razdeljeni na štiri sklope: gozdovi in ohranjanje narave, varovalni pomen gozdov, ohranjanje zdravja in vitalnosti gozdov ter gozdovi in spremembe podnebja. V nalogi bomo obravnavali vse sklope, več besed pa bomo namenili gozdovom in spremembam podnebja.

Pri oblikovanju krajinskih vzorcev je gozd pomemben gradnik. V pokrajini z gozdom je večja možnost razvoja turizma nasploh. Nacionalni gozdni program predvideva povečanje in popestritev turistične ponudbe, vendar navaja tudi, da so za to potrebna finančna sredstva. Večino ciljev 3. osi PRP ima kot postranski cilj razvoj turizma. Za doseg pa se poslužuje izboljšanja ostalih elementov kulturne krajine, dediščine in naravnih vrednot. ReNGP si prizadeva tudi ohraniti biotsko raznovrstnost gozdov na ekosistemski, vrstni in genski ravni. Z vidika ohranjanja narave in podnebnih sprememb ReNGP podpira pridobivanje, predelavo in rabo lesa na podeželskih območjih. Enako velja za PRP, kjer so spodbude podkrepljene še s finančnimi sredstvi.

V sklopu gozdov in sprememb podnebja bomo obravnavali drugi cilj, ki si prizadeva nadaljnje povečanje rabe lesa kot materiala in energenta. Še posebej velja to za podeželska območja in kmetijska gospodarstva. V povprečju se v zadnjih letih nekaj več kot polovica posekanega lesa na družinskih kmetijah porabi za drva za domačo porabo (Posek lesa ..., 2008). Eden od indikatorjev vpliva izvajanja PRP v gozdarstvu je tudi pomemben prispevek k boju proti podnebnim spremembam z dvigom pridobivanja energije iz obnovljivih virov¹⁶ energije v kmetijstvu in gozdarstvu (Program razvoja ..., 2007: 89). S ciljem se delno skladajo ukrepi 1., 2. in 3. osi. V prvi osi se financirajo ukrepi za predelavo in trženje surovin iz obnovljivih virov. V sklopu druge osi je predvideno povečanje pridobivanja obnovljivih virov energije iz gozdarstva. Tretja os pa namenja delež sredstev ukrepom pridobivanja energije iz obnovljivih virov za prodajo na kmetiji.

6.2 GOSPODARSKI VIDIK GOZDOV

V sklopu gospodarskega vidika gozdov razlikujemo več gospodarskih dejavnosti:

- gozdarska proizvodnja,
- lesarstvo in papirništvo,
- druge dejavnosti, povezane z lesom,
- lovstvo,
- čebelarstvo,
- drugi nelesni gozdni proizvodi in dejavnosti, povezane z njimi ter
- turizem in rekreacija v gozdnem prostoru.

Gozd v Sloveniji še zdaleč ni v celoti izkoriščen. Realni posek se v primerjavi z možnim vrti okrog 70 %. Možni posek pa tudi močno zaostaja za prirastkom (Poročilo o delu ..., 2007). Razloge največkrat pripisujemo razdrobljeni gozdni posesti, nepovezanosti lastnikov (prevladujejo nekmetje), pomanjkljivi odprtosti zasebnih gozdov s prometnicami ter slabi opremljenosti in usposobljenosti lastnikov gozdov.

---

¹⁶ Obnovljivi viri energije vključujejo vse vire energije, ki jih zajemamo iz stalnih naravnih procesov, kot so sončno sevanje, veter, vodni tok, fotosinteza in zemeljski toplotni tokovi (Obnovljivi viri ..., 2008). V diplomski nalogi se bomo osredotočili le na les kot naravni obnovljivi vir energije.

Trajnostnemu gospodarjenju z divjadjo namenja ReNGP celotno zadnje poglavje. V sklopu lovstva pa si resolucija prizadeva k dvigu obveščanja javnosti glede pomena lovstva ter preprečevanju škod od divjadi. Prizadeva si tudi k razvoju lova kot rekreacije in dopolnilne dejavnosti kmetij. PRP je, kar se tiče divjadi in lovstva, zelo skromen. V PRP zasledimo le kratek stavek o zaščiti pred divjadjo v sklopu posodabljanja kmetijskih gospodarstev.

Po uredbi o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje kmetijske dejavnosti na kmetiji (2005), lahko vse v ReNGP omenjene dejavnosti spadajo med dopolnilne dejavnosti kmetij. Oba sektorja bosta torej prispevala k izboljšanju razvoja gospodarskih dejavnosti. Iz Nacionalnega gozdnega programa sta za razvoj podeželja pomembna predvsem gospodarski in socialni vidik gozdov. Nekateri ukrepi posebno poudarjajo ukrepanje na podeželju. Med te spadajo ohranjanje kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z OMD ter povečanje obsega dejavnosti, ki uporabljajo les, še posebej na podeželju, kjer lahko te dejavnosti pomembno prispevajo k njegovemu razvoju. Gozd smatramo kot del kmetije, torej del podeželja in zato je gozdarstvo eden izmed dejavnikov, ki omogočajo izvajanje ciljev politike razvoja podeželja (Podreka, 2006: 35).

6.3 DRUŽBENI VIDIK GOZDOV

Gozdovi oskrbujejo človeka z veliko vrstami ekonomskih in socialnih koristi. Še posebno je to opazno v ruralnih območjih. V Sloveniji z nad 50 % prevladujejo ohranjeni gozdovi, ki so se v največji meri ohranili tudi z veliko pomočjo kmetov in njihovim skrbnim odnosom. Ekonomske koristi gozda smo v večjem obsegu opisali v zgornjih poglavjih, zato se bomo osredotočili zgolj na socialne funkcije gozdov. V sklopu družbenega vidika bomo obravnavali rekreacijsko, poučno, raziskovalno in estetsko funkcijo.

Eden izmed ciljev ReNGP je omogočiti zaposlitev in zaslužek ljudem na podeželju z delom v gozdovih in v dejavnostih, povezanih z lesom in gozdom. S tem si program prizadeva intenzivirati gospodarjenje z gozdovi in iz njih pridobivati lesne in nelesne proizvode. Cilj neposredno pripomore k razvoju podeželja, vendar ni ne v NSNRP ne v PRP podrobneje predpisan.

S ciljem oblikovati urejeno okolje objektom kulturne dediščine želi Nacionalni gozdni program izpolnjevati predvsem poučno in estetsko funkcijo. To bi poleg sami zaščitili naravnih in kulturnih objektov prispevalo tudi k razvoju turizma. Predvsem turizma na kmetiji, ki velja za eno najpomembnejših dopolnilnih dejavnosti kmetij¹⁷. Cilj ReNGP je v okviru družbenih vidikov tudi opredelitev (v določenih primerih izključitev) gozdov za turistične in rekreacijske dejavnosti.

Delovne nezgode v gozdu resolucija uvršča med glavne dejavnike, ki zmanjšujejo socialne vrednosti gozdov. Usmeritev, ki smo jo obravnavali v sklopu gospodarskega vidika gozdov znotraj ReNGP, ponovno srečamo v tem poglavju. Iz napisanega lahko sklepamo, da posveča resolucija velik del pozornosti varnemu delu v gozdu in izobraženosti lastnikov gozdov in javnosti.

6.4 PRIMERJAVA Z NACIONALNIM STRATEŠKIM NAČRTOM IN PROGRAMOM RAZVOJA PODEŽELJA Z VIDIKA RAZVOJA PODEŽELJA

V preglednici 4 je predstavljeno obravnavanje problemov NSNRP in PRP za doseganje ciljev v Nacionalnem gozdnem programu. V večini primerov jih ta obravnava. PRP in NSNRP ne posvečata nobene pozornosti škodi na kmetijskih površinah, ki nastane zaradi divjadi, poškodovanosti gozdov, rabi lesa kot gradbenega elementa in lovstvu kot rekreaciji. Očitno usklajenost je zaznati na področju povezanosti gozdarstva in lesarstva, ohranjanju naravnih vrednot v gozdu, odprtosti gozdov z gozdnimi prometnicami, razvoju dejavnosti, ki uporabljajo les, čebelarstvu, pridobivanju nelesnih gozdnih proizvodov ter turizmu in rekreaciji.

V večji meri pa Nacionalni strateški načrt in Program razvoja podeželja ne obravnavata problemov za doseganje ciljev ReNGP. Ukrepanje na erozijskih območjih je s strani prvih dveh omejeno na kmetijske površine. V NSNRP in PRP ni omenjeno upravljanje z vodnimi viri v gozdu, družbena zavest o gozdu in onesnaženost zraka in morebitni vpliv na

---

¹⁷ S turizmom na kmetiji se po podatkih iz leta 2005 ukvarja 458 kmetijskih gospodarstev (Program razvoja ..., 2007).

gozdove. Kar ne zasledimo v ReNGP, sta aktivnosti za pomoč mladim prevzemnikom kmetij in zgodnje upokojevanje kmetov. Po svoje je to razumljivo, saj se oba ukrepa namreč nanašata na kmetijska gospodarstva, ki pa niso obvezno ciljna skupina ReNGP (ciljna skupina bi bili lastniki gozdov). Po drugi strani pa bi lahko pomladitev kmetijskega gospodarstva vplivala na rabo lesa v gradbene namene, večji družbeni zavesti o gozdovih in lesu, lovu kot rekreaciji in boljši zaščiti kmetijskih površin pred divjadjo.

Preglednica 4: Obravnavanje problemov v ReNGP, ki jih navajata NSNRP in PRP

Problem	NSNRP in PRP → ReNGP	
	Obravnavanje problemov	Obravnavanje ciljev
Povezanost gozdarstva in lesarstva	Obravnava	Obravnava
Ohranjanje naravnih vrednot v gozdnem prostoru	Obravnava	Obravnava
Škoda zaradi prostoživečih živali se povečuje	Ne obravnava	Ne obravnava
Zaraščanje zaradi opuščene kmetijske rabe	Ne obravnava	Ne obravnava
Ukrepati na erozijskih območjih	Obravnava	Ne obravnava
Gozdovi kot vir za ohranitev virov pitne vode	Obravnava	Ne obravnava
Onesnaženost zraka se povečuje	Obravnava	Ne obravnava
Poškodovanost gozdov	Ne obravnava	Ne obravnava
Odprtost gozdov s prometnicami je premajhna	Obravnava	Obravnava
Premajhna družbena zavest o pomenu lesa in gozdov	Obravnava	Ne obravnava
Raba lesa kot gradbenega elementa je premalo izkoriščena	Ne obravnava	Ne obravnava
Razvoj dejavnosti, ki uporabljajo les, ustanavljanje podjetij	Obravnava	Obravnava
Premalo izkoriščen potencial gozdov za pašo čebel	Obravnava	Obravnava
Premalo izkoriščeno pridobivanje nelesnih gozdnih proizvodov	Obravnava	Obravnava
Izkoristiti gozd za turizem in rekreacijo	Obravnava	Obravnava
Lov kot rekreacija in varovanje kmetijskih površin	Ne obravnava	Ne obravnava

7 RAZPRAVA

Slovenija se je z vstopom v EU dokončno vključila v skupno kmetijsko politiko. Vključitev ji je omogočilo sprejetje vseh pomembnih dokumentov s področja kmetijstva, gozdarstva, razvoja podeželja in ribištva. Glede na to, da je gozdarstvo sestavni del (politike) razvoja podeželja, bi pričakovali večjo zastopanost tega sektorja tako v Nacionalnem strateškem načrtu razvoja podeželja kot v Programu razvoja podeželja.

Posledica (ne)aktivnega sodelovanja lastnikov gozdov je neustrezna usposobljenost za delo v gozdu. Razlik med ReNGP in NSNRP pri pogledu in obravnavanju tega problema ni, saj si oba prizadevata za izboljšanje obstoječega stanja. Opazno pa je »globalno« delovanje gozdnega programa, saj poleg tečajev in izobraževanj podpira izobraževanje javnosti s članki in ostalimi prireditvami, namenjenimi širšemu krogu ljudi. Poleg usposobljenosti in izobraženosti ljudi so za varno delo pomembna kvalitetna delovna sredstva in oprema. Stališča obravnavanih aktov z vidika izobraževanja se ne križata. V splošnem predvidevata povečanje tehnološke usposobljenosti za varno delo v gozdu. Podobno velja za primarno predelavo lesa in nabiralništvo. Neusklajenosti tu ne zasledimo.

V sklopu druge osi NSNRP najdemo nevarnost zaraščanja kmetijskih površin. V interesu strateškega načrta je popolno odpravljanje zaraščanja, medtem ko je mnenje Nacionalnega gozdnega programa nekoliko bolj zadržano. ReNGP namreč meni, da se s strokovno oceno določi, ali se površino poskuša ohraniti v kmetijski rabi ali se jo prepusti gozdu (Resolucija o ..., 2007). Dispozicija je v tem primeru boljša v Nacionalnem gozdnem programu, saj omogoča več manevrskega prostora pri oblikovanju krajine in zadovoljevanju deležnikov.

Kakovost življenja na podeželju je povezana z več dejavniki, med katere prištevamo socialne storitve, dohodek, urejenost okolja in možnost zaposlitve. »Gozdarsko usmerjeni« Nacionalni gozdni program predvideva povečanje obsega dejavnosti, ki uporabljajo les, pri čemer je podpora namenjena tudi ustanavljanju podjetij. NSNRP je bolj usmerjen k uvedbi dopolnilnih dejavnosti na kmetiji in na ta način k ustanavljanju delovnih mest. V gozd usmerjeni del gozdnega programa pade tudi pri vprašanju ohranjanja naravnih in kulturnih

vrednot. NSNRP problem ohranjanja naravnih in kulturnih vrednot obravnava delno v sklopu 2., delno 3. osi. V obeh primerih precej skromno. Kvantificiranih ciljev ali indikatorjev v strateškem načrtu o problemu ne najdemo.

Vzrok za delovne nezgode v gozdu, gre največkrat iskati v usposobljenosti za delo z določenim delovnim sredstvom. Enak problem vidi tudi Program razvoja podeželja. Izobraževanje prinaša lastnikom gozdov poleg varnosti tudi možnost spoznanja novih tehnologij, poveča se inovativnost in dodana vrednost gozdnih proizvodov, s tečaji pa pridobivamo tudi na izkušnjah in novih spoznanjih. Poleg varnosti in modernizacije tehnologij in postopkov, pa moramo poskrbeti za ugodni končni ekonomski rezultat. K temu med drugim pripomore tudi ustrezna odprtost gozdnega prostora z gozdnimi prometnicami. Usklajenost obeh dokumentov s tega vidika je očitna.

Ukrepi druge osi posredno ne vplivajo na gozdarstvo, temveč na gozd. Zato moramo temu poglavju posvetiti nekaj pozornosti. Res je, da beseda »gozd« v tej osi ni omenjena, vendar se os nanaša na okolje, katerega sestavni del je tudi gozd. Kljub vsemu v ReNGP ostalih usmeritev v zvezi z onesnaženjem iz kmetijskih zemljišč ne zasledimo. Na osnovi NSNRP si tudi Program razvoja podeželja prizadeva k izboljšanju kakovosti življenja na podeželju z obnovo kulturne, etnološke in naravne dediščine. Nacionalni gozdni program podpira le ureditev prostora v okolici objektov v gozdnem prostoru in večje upoštevanje socialnih funkcij teh območij v gozdnogospodarskih načrtih.

Velik pomen podeželju daje ReNGP promoviranju rabe lesa, ohranjanju kmetij in podeželja v gorskem in hribovitem svetu z OMD, povečanju obsega dejavnosti, ki uporabljajo les, omogočanju zaposlitve in zaslužka ljudi ter dvigu kakovosti življenja. Posebej pa si bo Nacionalni gozdni program prizadeval zagotoviti realizacijo Programa razvoja podeželja. Usmeritev lahko razumemo tudi kot poziv k čim boljšemu koriščenju denarnih sredstev iz EU.

8 ZAKLJUČEK

Namen diplomske naloge je bil prikaz usklajenosti sektorja razvoja podeželja in sektorja gozdarstva. Ker je oblikovanje dokumentov, ki so bili predmet analize, oblikovalo MKGP, smo predvidevali, da so vsebinsko usklajeni. Po uvodni predstavitvi uporabljenih dokumentov, smo najprej predstavili NSNRP z vidika gozdarstva, nato probleme, cilje in ukrepe PRP z gozdarsko vsebino. Na zadnje pa smo predstavili še tematike ReNGP z vidika razvoja podeželja.

Glavni cilj naloge je bil izdelava osnove za obveščanje deležnikov, ki sodelujejo pri izvajanju gozdne politike in politike razvoja podeželja. Prav tako lahko naloga pride v poštev oblikovalcem politik, predvsem kot pripomoček pri oblikovanju podobnih dokumentov v prihodnosti. Naša primerjava je obsegala probleme z vsebino o razvoju podeželja in gozdarstva, ki se pojavljajo v vseh omenjenih dokumentih. Rezultate smo med drugim predstavili tudi v preglednicah.

Glede na dejstvo, da je bil PRP izdelan in sprejet pred ReNGP, bi lahko sklepali, da so cilje in usmeritve ReNGP, ki so v povezavi z razvojem podeželja, usklajevali na podlagi PRP. Tega sicer ne moremo trditi, lahko pa z veliko verjetnostjo trdimo, da sodelovanje med političnimi igralci pri pripravi NSNRP, PRP in ReNGP ni bilo najboljše. Dokaz za pomanjkanje sodelovanja med kmetijsko svetovalno in gozdarsko svetovalno službo pri KGZS ter med KGZS, ZGS, GIS, BF in drugimi, navaja tudi Korbar (2005: 100). Torej med vodilnimi ustanovami kmetijskega, gozdarskega sektorja in sektorja razvoja podeželja. Ravno tako lahko rečemo, da MKGP ni uspešno opravilo svojega dela. Z nalogo smo namreč ugotovili, da prihaja do odstopanj pri obravnavanju problemov.

Odgovor na zastavljeno vprašanje je torej dvodelen. Razumemo, da je izbor problemov v uradne akte omejen. V dokumente izberemo le najbolj potrebne – tiste, za katere smo prepričani, da jih bomo uspeli realizirati. To je verjetno razlog, da v NSNRP in PRP ne bomo našli na primer problematike boja proti lubadarjem in ukrepov za preprečitev škode zaradi divjadi, čeprav sta oba problema v današnjem času dokaj pereča. Ravno tako ne

zasledimo problematike starejših gospodarjev kmetij ali ukrepov za kmetijske površine kot potencialnega onesnaževalca okolja (tudi gozda).

Po drugi strani lahko rečemo, da programa nista usklajena. To predvsem z vidika varovanja okolja in povezovanja v društva. Program razvoja podeželja ne omenja varovanja gozdov, temveč le kmetijske površine. Tako pa posredno vpliva na celotno okolje. Gozdarstvu koristno povezovanje lastnikov gozdov v društva lastnikov gozdov ni omenjeno ne v NSNRP ne v PRP. V omenjenih dokumentih prav tako nismo zasledili sodelovanja društev pri pripravi le-teh.

Razlog za pripravo Resolucije o Nacionalnem gozdnem programu je bil tudi usklajevanje z drugimi nacionalnimi politikami in mednarodnimi zavezami. Na začetku smo predvidevali večjo usklajenost ReNGP s prednostnimi nalogami NSNRP in cilji PRP. S podrobno analizo pa smo ugotovili, da je ta precej skromna. Obratno sorazmerno velja za strateški načrt in Program razvoja podeželja.

Podeželje postaja vse privlačnejše okolje za življenje, delo in sprostitev. Že Podreka (2006) pa je ugotovila, da postaja gozd »prostor za sproščanje, rekreacijo, sprehode, lov, kolesarjenje ter omogoča gobarjenje in nabiranje gozdnih proizvodov«. Da bi združili pomembnost gozdnega prostora s podeželjem pa morajo vsi politični igralci, ki vplivajo na razvoj podeželja in gozdarstva, stopiti na isto pot. Le tako bomo naravne in kulturne vrednote Slovenije ohranili prihodnjim generacijam.

9 VIRI

Barbič A. 2005. Izzivi in priložnosti podeželja. Ljubljana, Fakulteta za družbene vede: 343 str.

Černe A. 2001. Analiza prostorskih razvojnih možnosti Slovenije. Ljubljana, Ministrstvo za okolje in prostor, Urad RS za prostorsko planiranje: 87 str.
http://www.mop.gov.si/fileadmin/mop.gov.si/pageuploads/podrocja/prostor/pdf/prostor_slo2020/1_3_dokument.pdf (27. 9. 2008)

Gozdovi za prihodnost – Nacionalni gozdni program. 2006. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (22. apr. 2006).
<http://www.mkgp.gov.si/nc/si/splosno/cns/novica/article/12541/3580/> (23. 8. 2008)

Heino J. 2006. National forest programmes: what FAO can do. *Unasylva*, 57, 225: 3–5.
<http://www.fao.org/docrep/009/a0970e/a0970e02.htm> (23. 8. 2008)

Juvančič L. 2005. Politika razvoja podeželja v obdobju 2007–2013: izzivi in tveganja za Slovenijo. V: Slovenija v EU – izzivi za kmetijstvo, živilstvo in podeželje: 3. konferenca DAES, Moravske Toplice, 2007. Kavčič S. (ur.). Ljubljana, Društvo agrarnih ekonomistov Slovenije: 55–70

Kladnik D., Ravbar M. 2003. Členitev slovenskega podeželja. Ljubljana, Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU: 196 str.

Klemenčič V. 2002. Procesi deagrarnizacije in urbanizacije slovenskega podeželja. V: Podeželje na prelomu tisočletja: Mednarodna znanstvena geografska konferenca, Ljubljana, 19.–21. sept. 2001. Klemenčič M. M. (ur.). Ljubljana, Filozofska fakulteta, Oddelek za geografijo: 7–21

Kmetijstvo in gozdarstvo Slovenije. Wikipedija, prosta enciklopedija (14. 10. 2008).

http://sl.wikipedia.org/wiki/Kmetijstvo_in_gozdarstvo_Slovenije (29. 10. 2008)

Korbar U. 2005. Gozdarstvo kot neizkoriščena priložnost na področju razvoja podeželja.

V: Slovenija v EU – izzivi za kmetijstvo, živilstvo in podeželje: 3. konferenca DAES, Moravske Toplice, 10.–11. nov. 2005. Kavčič S. (ur.). Ljubljana, Društvo agrarnih ekonomistov Slovenije: 97–108

Krašovec A. 2002. Oblikovanje javnih politik: primer kulturnih politik v Sloveniji.

Ljubljana, Fakulteta za družbene vede: 260 str.

Majcen M. H. 2006. Predstavitev ukrepov Programa razvoja podeželja 2007–2013. V:

Razvoj kmetijstva in podeželja v letih 2007–2013. 21. tradicionalni posvet Kmetijske svetovalne službe Slovenije, Bled, 27–28 nov. 2006. Zgonec U. (ur.). Ljubljana, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije: 7–39

Malovrh Š. 2005. Pomen povezovanja lastnikov gozdov za razvoj podeželja (študija

primera: Društvo lastnikov gozdov mirenške doline). Gozdarski vestnik, 63, 5/6: 269–280

Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013: samo 18 dni za javno razpravo.

2006. Ljubljana, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije.

<http://www.kgzs.si/novice.php?kategorija=2&id=329&start=91> (29. 10. 2008)

Nacionalni strateški načrt razvoja podeželja 2007–2013. 2007. Ljubljana, Ministrstvo za

kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS: 51 str.

Obnovljivi viri energije. Wikipedija, prosta enciklopedija (24. 11. 2008)

http://sl.wikipedia.org/wiki/Obnovljivi_viri (24. 11. 2008)

O Naturi 2000. Natura 2000.

<http://www.natura2000.gov.si/index.php?id=18> (2. 10. 2008)

Perko F., Golob A. Gozdovi Slovenije. 2004. Gozdinfo.net (5. 12. 2006).

http://www.waldwissen.net/themen/wald_gesellschaft/weltforstwirtschaft/wsl_waelder_slowniens_SL (20. 11. 2008)

Perpar A. 2002. Študijsko gradivo za predmet Razvoj podeželja. Ljubljana, Biotehniška fakulteta Oddelek za kmetijstvo: 88 str.

http://stari.bf.uni-lj.si/iae/Tone/STUDIJ_GRADIVO.pdf (12. 8. 2008)

Podreka J. 2006. Vloga gozdarstva v politiki razvoja podeželja: diplomsko delo (Biotehniška fakulteta). Ljubljana, samozal.: 47 str.

Poročilo o delu Zavoda za gozdove Slovenije za leto 2006. 2007. Ljubljana, Zavod za gozdove Slovenije: 104 str.

Posek lesa na družinskih kmetijah po namenu uporabe. Kmetijstvo in ribištvo. Ljubljana, Statistični urad RS.

<http://www.stat.si/> (15. 9. 2008)

Predpristopni program SAPARD. 2008. Ljubljana, Agencija RS za kmetijske trge in razvoj podeželja.

http://www.arsktrp.gov.si/si/delovna_podrocja/predpristopni_program_sapard/ (5. 11. 2008)

Program razvoja podeželja za obdobje 2007–2013. 2007. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS: 321 str.

Rednak M. in sod. 1997. Primerjava kmetijske politike in zaščite kmetijstva. V: Slovensko kmetijstvo in Evropska unija. Erjavec E., Rednak M., Volk T. (ur.). Ljubljana, Kmečki glas: 157–179

Resolucija o Nacionalnem gozdnem programu. Ur. l. RS, št. 111/2007

Rimska pogodba, 25. marec 1957. 2007. Ljubljana, Urad vlade Republike Slovenije za komuniciranje. (25. 3. 2007)

<http://evropa.gov.si/aktualne-teme/2007-03-25/rimska-pogodba/> (22. 11. 2008)

Šinko M. 2006. Evalvacija programa razvoja gozdov Slovenije z vidika nacionalnih gozdnih programov. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano: 150 str.

Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Ur. l. RS, št. 61/2005

Uredba sveta ES št. 1698/2005 z dne 20. 9. 2005 o podpori za razvoj podeželja iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja. Ur. l. EU L277/1

Vrisk P. 2006. Za izboljšanje kakovosti življenja na podeželju. V: Razvoj kmetijstva in podeželja v letih 2007–2013: 21. tradicionalni posvet Kmetijske svetovalne službe Slovenije, Bled, 27–28 nov. 2006. Zgonec U. (ur.). Ljubljana, Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije: 5–6

Vsebina programa razvoja podeželja. 2007. Ljubljana, Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

http://www.mkgp.gov.si/si/program_razvoja_podezelja_2007_2013/vsebina_programa_razvoja_podezelja/ (9. 8. 2008)

Zakon o gozdovih. Ur. l. RS, št. 30/1993

Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o gozdovih. Ur. l. RS, št. 110/2007

Zakon o varstvu okolja (ZVO-1). Ur. l. RS, št. 41/2004

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju mag. Milanu Šinku za pomoč pri realizaciji naloge in vse spodbudne besede. Zahvala gre tudi recenzentu doc. dr. Janezu Krču za strokovni pregled.

Za slovnični pregled naloge se zahvaljujem Sari Krošelj, za recenzijo angleškega izvlečka pa ge. Tanji Nemeč in Andreju Horvatu.

Zahvaljujem se staršem, ker so mi omogočili študij in me pri tem podpirali ter vsem ostalim, ki so kakorkoli pripomogli k izpolnitvi zastavljenega cilja in z mano preživljali študentska leta.

Posebna zahvala gre Božu Velikajnetu, ki me je za študij navdušil in me vpeljal v čudoviti svet gozdov in gozdarstva.